

ONTMOETING IN MUSEUM SOPHIAHOF

EEN INTERVIEW MET JULIA JOUWE
door Kees Schepel

In Pelita Nieuws van augustus 2022 kon u al een interview lezen met Julia Jouwe en haar vader Nico. Toen naar aanleiding van 60 jaar Papoea's in Nederland. Als zoon en kleindochter van Papoealeider Nicolaas Jouwe vertelden zij over hun geschiedenis. Julia vertelde ook over *The Young Papua Collective*, die zij in 2019 mede-oprichtte. Eind 2022 trad zijn ook toe tot het Comité van Aanbeveling van Stichting Pelita. Zij is 26, groeide op in Delft en woont nu in Den Haag. Zij is journalist en activist. In de serie *Ontmoetingen in Museum Sophiahof*, interviews met de leden van het Comité van Aanbeveling, mag dus een ontmoeting met Julia Jouwe niet ontbreken.

Waar ben je op het moment mee bezig? Journalistiek doe ik nu onderzoek naar grondstoffen in West-Papoea; hoe dat in het verleden allemaal gegaan is, en hoe dat de politieke situatie van nu nog steeds beïnvloedt. Ik doe daarvoor veel archiefonderzoek. Daarnaast doe ik nu ook onderzoek naar *toegankelijkheid en inclusie* om een tentoonstelling in Delft te gaan maken. Verder ben ik als gezegd medeoprichter van *The Young Papua Collective*, en ben ik in afwachting van subsidie voor een muziekproject voor jongeren met een

Papoea achtergrond. Dan werk ik nog bij een jongerenorganisatie, waar ik vorm geef aan een programma voor jongeren die geïnteresseerd zijn in media in welke vorm dan ook; podcast, TikTok, straatinterviews. En ik werk in de zorg; ik begeleid twee zorgkinderen. Verder geef ik lezingen en gastlessen. En ik ga naar demonstraties, waar ik ook nog wel eens spreek.

Je sprak ook op de Dekoloniale Indonesië Nederland Herdenking in Amsterdam, op 16 augustus dit jaar. Daar bracht je naar voren dat het niet alleen moet gaan om 'toen', maar ook om 'nu'. Ik vond het belangrijk om dat te benadrukken. Bij Indische mensen, heb ik de indruk, gaat het vaak over vroeger. Uit een soort heimwee, een *tempo doelo* gevoel, terwijl het mij gaat om het nu. Wat nu speelt is het directe gevolg van wat toen gebeurd is. De letterlijk dodelijke nasleep van de koloniale periode voor de mensen in West-Papoea, maar ook op de Molukken. Dus sta ik stil bij de mensen die al zijn dood gegaan, maar ook bij de mensen die nu nog steeds hun leven op het spel zetten. Ik zie het zo: Nederland heeft Indonesië gekoloniseerd, en daardoor is Indonesië zo getraumatiseerd dat ze zelf het ingeplante koloniale systeem zijn blijven doortrekken. ►

Het kolonialisme is er nog steeds, maar blijft de kop opsteken in nieuwe vormen. Het is geïnstitutionaliseerd.

Hier in Nederland ook? Hier ook, op bepaalde manieren. Bijvoorbeeld als je kijkt naar de schoonheidsidealen, die kinderen van kleur ook internaliseren. Als ik mezelf als voorbeeld neem: ik wilde vroeger stijl haar hebben. Je wil je aanpassen naar de 'norm'. Dat heeft iets koloniaals. Witte personen waren de norm. Je ziet dat nog steeds terug in het dagelijks racisme. Alles wat afwijkt van de norm is niet goed. Alleen hebben we nu besloten dat racisme en slavernij 'niet netjes' zijn. In het Westen leeft er een bepaald idee dat we in het westen zo beschaafd zijn. Maar ondertussen is er nog steeds een witte norm, en alles wat daarbuiten valt wordt gediscrimineerd.

Het koloniale systeem heeft ook geleid tot de klimaatproblematiek van nu. Kolonialisme drijft op kapitalisme; in de zin van dat men altijd 'meer' wil. Het is uitbuiting van natuur en mens. We leven in de westerse maatschappij met een enorme consumptiedrift, waar zoveel grondstoffen voor nodig zijn. Kijk naar de zogenaamde klimaatoplossingen: zonnepanelen en autobatterijen, noodzakelijk voor fossielvrije energie. Maar daar zijn grondstoffen voor nodig die wij in het Westen niet hebben. Die halen ze elders. In Congo is daarover nu weer een genocide bezig, en in West-Papoea zijn ook mijnen voor die batterijen. Dus je ziet nu dat het allemaal weer gebeurt, maar nu onder het mom van dat het goed is voor het milieu. Weer wordt het weggehaald uit gekoloniseerd gebied. De mensen daar lijden eronder, de natuur daar gaat kapot. Op Papoea moeten mensen uit hun gebied vluchten zodat er daar gemijnd kan worden. De klimaatcrisis wordt gebruikt voor nieuw geweld tegen mens en natuur. Het is heel lelijk, maar als je kijkt naar de geschiedenis is het een systeem dat zich aanpast aan de veranderende omstandigheden. Met altijd hetzelfde doel en dezelfde bovenliggende groep.

Hier in Nederland is diversiteit en inclusie nu een hot topic, maar het moet natuurlijk meer zijn. Heel veel mensen van kleur hebben niet de luxe of de ruimte in hun hoofd om zich daar mee bezig te houden. Die hebben vaak zoveel dagelijkse beslommingen. Daardoor is het vaak een wit privilege om je ermee bezig te houden. En dat is op zich ook een nasleep van slavernij en kolonialisme. Ik zou graag meer ruimtes zien die zich specifiek richten op mensen van kleur, safe spaces. In een ruimte vol witte mensen wil je ook niet die ene persoon van kleur zijn. Dan ben je al gauw die 'boze' persoon.

Bij Pelita zijn we nu in samenwerking met Mercedes Zandwijken van de Ketu Koti Tafels bezig met het ontwikkelen van dat soort tafels gericht op mensen met een

achtergrond in 'de Oost'. Jij bent gevraagd of jij daarin ook een aandeel kunt hebben. Je hebt zelf al eens een Ketu Koti Tafel gehost. Bij Ketu Koti Tafels wordt vooraf aan deelnemers gevraagd of ze zich als wit dan wel als gekleurd afficheren. En tijdens de Tafel wordt altijd 'wit' tegenover 'gekleurd' gezet. Hoe zie je dat bij toekomstige 'Indische' Tafels? Oeh... Papoea's zijn sowieso zwart, hoewel je dat bij mij niet zo ziet. Mijn moeder is wit, en mijn vader is light-skin. Dus ik denk daar wel over na. Aan de ene kant is het wel koloniaal reproducerend om je aan die koloniale kleurenladder te meten, en dan aan de hand daarvan te bepalen of je wel zwart genoeg bent. Zeker nu alles steeds meer gemixt raakt. Is dan de volgende dekoloniserende stap om 'zwart' niet meer letterlijk te meten aan de hand van kleur, maar als een soort concept en cultuur? Maar dat is dan lastig, want we hebben ook te maken met dagelijks racisme, en dat gebeurt wel aan de hand van kleur. Ik noem mezelf een vrouw van kleur. Maar het blijft een ingewikkeld concept. Er zijn zoveel nuances, alleen al in heel die archipel. En veel mensen uit de Oost zien zichzelf ook helemaal niet als nazaten van slaafgemaakten. Dat is er bij ons helemaal niet ingegoten. Je hoort wel: Nee, hoor, nooit meegemaakt, racisme. Dat staat heel ver van me af. Er wordt niet over gepraat. Heel anders dan bij de Trans-Atlantische Slavernij. Er zijn de mooie verhalen, en we zijn zo goed geassimileerd. Bij de Trans-Atlantische groepen wordt het juist wel gezien en uitgedragen. *Dit is onze geschiedenis.* Dat maakt ze sterker. Bij ons is dat veel minder zo. Eerst moeten we ons, als gemeenschappen met een achtergrond in de Oost, leren verhouden tot het verleden.

Nu is het een beetje zo dat West tegen Oost zegt: Wat komen jullie doen? Wij zijn hier al decennia mee bezig, en nu komen jullie ook ineens aanhaken... Dit is van ons! En ik snap dat. Er moet eerst veel meer onderzoek gedaan worden, er is nog veel onwetendheid. Er zijn wel mensen mee bezig; mijn tante Nancy Jouwe, Reggie Baay... maar het moet nog meer gaan leven.

Maak het persoonlijk, dan gaat het leven. Duik in de familiepapieren, doe onderzoek. We moeten echt met z'n allen een proces van bewustwording ingaan. Zeker jongeren staan er wel voor open. Zij hebben meer afstand tot het verleden. Dat maakt het minder beladen.

Je bent het jongste lid van het Comité van Aanbeveling van Stichting Pelita. Jongste in leeftijd, en het meest recent toegetreden. Zie jij voor Stichting Pelita nog een taak, bijvoorbeeld in die bewustmaking? Als je de oorspronkelijke opdracht van Pelita terugbrengt tot de kern: hulpverlening aan de groep mensen die de gevolgen van oorlog en migratie met zich draagt; met alle problematiek en trauma's die daaraan vast kunnen zitten.

Dat moet je niet beperken tot alleen de 1e generatie. Het generationeel trauma is er. De hulpverlening aan 2e en 3e generaties ziet er misschien wat anders uit, maar het blijft nodig. Pelita blijft zo trouw aan de kernopdracht, maar gaat wel mee met de tijd. Kijk naar de behoeftes. Ik voel dat bij mijn generatie. Deze generatie is zoekend; onze ouders en grootouders hebben niet altijd veel verteld. Help in die zoektocht. Wat is mijn positie daarin? Wat kan ik bijdragen? Hoe kan ik mijn talenten inzetten, in die bewustwording? De stilte doorbreken kun je op verschillende manieren doen.

Jij ziet toekomst voor Stichting Pelita? Jazeker. Maar je moet wel meegaan met de tijd. Nieuwe doelgroepen aanspreken. Bijvoorbeeld door een betere online presence. Ook door representatie. Ik ben veruit de jongste. Ik denk dat er meer jongeren bij moeten. Ik denk ook dat mijn generatie meer ruimte voelt. Wij zitten minder direct vast aan het koloniale verleden, hebben meer afstand. Trauma wordt doorgegeven, wij voelen dat ook, maar er is meer afstand. Mijn opa was zo bevlogen dat dat voor mijn vader best zwaar was. Hij was ook vaak afwezig. En dat heeft bij mijn vader ertoe geleid dat hij er juist wel was voor ons. Maar hij liet ons ook vrij, ook in onze strijd. Daarom ben ik daarin vrij

zorgeloos opgegroeid; hoewel mijn opa het wel erg fijn vond als ik geïnteresseerd was. En nu heb ik zonder druk van buitenaf die weg teruggevonden.

De stilte doorbreken. Hoe zou jij dat het liefste doen?

Ik kom uit een gezin van letterlijk uitgesproken personen. Dus ik doe het graag sprekend en schrijvend. Op sociale media en op demonstraties. Gesprekjes, dialogen. En onderzoek doen. Archiefwerk, kritisch analyseren en weer terugzetten. Maar het kan ook zingend en dansend. Bij *Houd je Erfgoed* levend hebben we nu een subsidieaanvraag gedaan voor een muzikaal project, om met z'n allen Papoea-liedjes te leren, en dan met talentvolle muzikanten uit onze gemeenschap te kijken wat er ontstaat. Een ode aan onze voorouders. Met respect voor de traditie, maar zo bewerkt dat het ook nu aanslaat.

Het gesprek met Julia vond plaats voor de verkiezingen van 22 november. De uitkomst van die verkiezingen was voor haar (en niet alleen voor haar) nogal shockerend.

'Het bepalende punt was migratie, of beter: minder emigranten. Ik kom uit een gemeenschap van politieke vluchtelingen. Dat maakt die uitkomst voor mij extra pijnlijk. Kan ik nog steun verwachten in de West-Papoea zaak? Terwijl de grenzen gesloten moeten worden.

Ik zie ook een grote verantwoordelijkheid bij de media. Alleen in de buitenlandse pers wordt het benoemd zoals het is: dat een racistische anti-islam populist de grootste is geworden. Terwijl de Nederlandse media het nogal puberaal en een beetje grappend hebben over Geert 'Milders'. Zo maak je het normaal. Ik heb straatinterviews gedaan: zelfs mensen van kleur vinden dat Wilders 'best goeie punten' heeft. Hoezo?! Voor gemeenschappen met een migratieachtergrond is er nog veel werk te doen. We zijn goed zoals we zijn. En dat je je dan niet hier in die zin aanpast en opeens tegen mensen met eenzelfde achtergrond ageert, zoals mevrouw Yeşilgöz.

Overigens heb ik begrepen dat de PVV blijkbaar best Papua-gezind is. En dat is heel dubbel, want hij (Wilders) support vluchtelingen dan weer niet... Ik vermoed dat die stellingname te maken heeft met de rol van Nederland als zogenaamde ethische kolonisator en dat hij dat een fijne gedachte vindt om aan vast te houden.'